
Introduktion

Såväl inom forskarvärlden som inom den aktuella arbetslivsdebatten har begreppet ”flexibilitet” kommit att diskuteras och framhållas på ett positivt sätt. Allt fler betonar att gårdagens arbetsliv, med rigida anställningsregler och låga rörlighet måste brytas upp och göras mer flexibelt. Men hur ska samtidigt trygghet och stabilitet för de anställda garanteras? I höstens nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* finns flera artiklar och bokanmälningar som knyter an till denna debatt.

I den första artikeln, av **Jan Ch Karlsson**, görs en genomgång av hur begreppet flexibilitet används i den samhällsvetenskapliga litteraturen. Författaren utgår från frågan: ”För vem sägs flexibilitet vara bra respektive dålig – för arbetsgivaren eller anställda?” och i artikeln redogörs för begreppet flexibilitet utifrån fyra svar på ovanstående fråga: Flexibilitet är bra för såväl anställda som för arbetsgivare, dålig för båda parter eller bra för den ena men inte för den andre. Det är relativt lätt, enligt författaren, att finna litteratur som betonar flexibilitetens goda sidor för arbetsgivaren; i själva verket är det svårt att finna någon litteratur som hävdar motsatsen. Däremot finns mer splittrade åsikter om flexibilitetens goda respektive negativa konsekvenser för de anställda. I sina slutsatser betonar författaren att alltför mycket inom den samhällsvetenskapliga forskningen är fokuserad på arbetsgivar-/organisationsperspektivet, att begreppet ”flexibilitet” är dubbetydigt och behöver anknytas till relationen mellan arbetsgivare och anställda samt att flexibilitet och stabilitet – båda faktorer som är viktiga för

människor och organisationer – måste vägas mot varandra.

Också i höstnumrets bägge bokanmälningar berörs flexibilitetsdebatten. **Casten von Otter** skriver om boken *Svenska strukturproblem kontra dansk dynamik*, där bland annat den danska arbetsmarknadspolitikens ”flexicurity” beskrivs och diskuteras. **Karen Albertsen** och **Roger Persson** behandlar boken *Gränslöst arbete*, där också flexibiliteten i det nya arbetslivet är ett framträdande drag.

Den andra artikeln i höstnumret kan också sägas handla om flexibilitet i arbetslivet, men ur en speciell aspekt. **Gunilla Bergström** skriver om resande i arbetet. I många yrken i dagens arbetsliv ingår resande som ett viktigt inslag. Det innebär att de anställda inte är geografiskt knutna till en speciell arbetsplats, de utför sitt arbete på ett flertal platser och i ett flertal sociala sammanhang. Hur upplevs detta? Bergström har speciellt studerat arbetslivets vardag för resande säljare, mer specificerat säljare inom hårvårdsbranschen. Hon finner såväl positiva som negativa konsekvenser av den resande vardagen. Det mobila arbetet innebär exempelvis ett oberoende i förhållande till arbetskamrater och chefer. Säljarna upplever ofta en frihet och ett stort handlingsutrymme. De negativa upplevelsena av arbetet som säljarna ger uttryck för är mer indirekt relaterat till själva resandet. Det handlar om att arbetet innehåller ett stort inslag av individuellt presterande, och att den geografiska frikopplingen från kolleger och chefer som resandet innebär skapar en situation där friheten i rummet

bygger på en total kontroll av den individuella prestationen.

Den tredje artikeln i höstnumret handlar snarare om oföränderlighet än om flexibilitet, i den bemärkelsen att den behandlar boendesegregationens stabila närvaro i samhället. Vilka konsekvenser får detta? **Hans Grönqvist** tar här upp frågan vad det betyder för barnen att växa upp i etniskt segregerade bostadsområden. Vad betyder det för deras framtida utbildningsresultat, sysselsättning och arbetsinkomster? Med hjälp av ett stort datamaterial studeras hur dessa variabler påverkas av bland annat

enklavens storlek (som är ett mått på segregationens styrka) och dess påverkan på första respektive andra generationens invandrare. De resultat som presenteras visar bland annat att storleken på enklaven har negativa effekter på invandrabarns sannolikhet att fullfölja högre studier. Däremot tycks det inte påverka det långsiktiga arbetsmarknadsutfallet. Hans Grönqvist påvisar även i sina resultat att det etniska avståndet har effekter på årsinkomsterna; invandrare från utomeuropeiska länder som växer upp i etniska enklaver har signifikant sämre årsinkomster än andra invandrare.

Ulla Arnell
Anna Hellstadius